

Концепції розвитку бібліотечно-інформаційної освіти провідних науковців галузі окреслює їх багатоаспектність, перспективність подальших розробок; вони мають надзвичайне значення в удосконаленні якісної підготовки фахівців бібліотечної галузі. Інтеграції соціально-комунікаційного простору, зростає попит на якісно нову генерацію фахівців для бібліотечної галузі, здатних ефективно освоювати високотехнологічну інформаційну індустрію. Підготовка фахівців такого гатунку потребує трансформації бібліотечної освіти.

Міжнародним кадровим порталом Head Hunter та британською дослідницькою групою The Future Laboratory розроблені вимоги, яким повинен відповідати фахівець бібліотечно-інформаційної галузі: навчатися впродовж життя; вміти працювати віддалено; бути крос-функціональним, працювати на стику професій; удосконалювати знання з ІТ-технологій; вміти керувати потужними цифровими архівами; бути фахівцем у big date – вміти аналізувати і розподіляти великі обсяги інформації; бути універсальним, вміти творчо мислити; володіти не лише комп'ютерною, володіти кількома мовами.

Впровадження нових інформаційних технологій майже у всі процеси роботи бібліотек висуває нові професійні вимоги до бібліотечно-інформаційних фахівців. Тому основним напрямом перетворень у підготовці бібліотечних кадрів є значне посилення інформаційної і технологічної складових у змісті навчання.

Процес оптимізації підготовки фахівців бібліотечної галузі визначається трансформаційними процесами інформаційної сфери, сучасними реформами вітчизняної освіти. Зміна середовища функціонування, ускладнення бібліотечних технологій пред'являють нові вимоги до професії бібліотечно-інформаційного працівника, що потребує регування освітнього процесу.

Підготовка конкурентоспроможних фахівців бібліотечної галузі на сучасному етапі здійснюється з врахуванням основних досягнень та прогресивних традицій вищої школи, із застосуванням інноваційних, креативних та нестандартних підходів та відповідає міжнародним стандартам та світовим тенденціям бібліотечної освіти, є гнучкою. Основною метою її реалізації є висококваліфіковані фахівці, здатні до професійної мобільності в сучасних умовах.

УДК 316.7:001.102]:004

*Марія Володимирівна Макарова,
кандидат культурології, доцент кафедри
бібліотекознавства та інформології
Київського університету імені Бориса Грінченка*

ІНФОРМАЦІЙНА КУЛЬТУРА СТУДЕНТА В КОНТЕКСТІ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ

Актуальність проблеми. Кінець ХХ – початок ХХІ ст. характеризується зростанням ролі інформаційної культури в системі культурних цінностей та її значення у глобалізованому інформаційному світі, де головним носієм і споживачем є студент та молодіжне середовище з метою їх індивідуальної самореалізації та самовдосконалення. Враховуючи актуальність цього питання, метою аналізу постає розкриття змісту інформаційної культури студента як явища, які віддзеркалюють головні тенденції розвитку сучасного масового суспільства.

Стан дослідження проблеми.

Українські вчені об'єктивно висвітлювали окремі аспекти інформаційної культури в педагогічному та мистецькому молодіжному середовищі з урахуванням їх самореалізації та

самовдосконалення, а саме: питання професійної і мистецької компетентності в системі педагогічної освіти (І. Бех, О. Рудницька, Г. Сотська), контроль та оцінювання навчальних критеріїв студентів (Н. Бібік, О. Савченко, Т. Байбара, М. Вашуленко та ін.), принципи забезпеченні єдності навчання й наукового дослідження в Україні (Н. Дем'яненко), формування духовно-творчої особистості студентства та їх музично-естетичних інтересів (О. Дем'янчук, Н. Кічук, О. Киричук, З. Карпенко), теоретико-методологічні основи дослідження щодо формування інтелектуального молодіжного середовища (В. Ревенчук, М. Красовицький), вплив євроінтеграційних процесів на формування особистості сучасного студента (В. Луговий, В. Лутай, В. Бігаєв, В. Рижко), філософські аспекти цього питання (В. Лутай, І. Надольний).

Існують різні трактування сутності культури в контексті інформаційного простору – це «знання і потенціал сучасної людини інформаційного контексту суспільства та всіх його потреб», збереження і передача «неспадкоємної інформації», «програмування поведінки людини у соціально-типових ситуаціях», «форма спілкування і буття індивідів як особистостей» та ін. Так само поняття «інформація» потребує суттєвого доповнення і поглиблення. Вважається, що інформація існувала задовго до появи людства на Землі, як наприклад, інформація у ДНК, кристалічних структурах, молекулах, атомах тощо. У цьому розумінні інфрафізика є ознакою різних систем, «оперативним знанням, необхідним для системи у динамічному процесі, для переведення її з реального стану в ідеальний» [1, с. 77–89].

Характеризуючи етимологію понять «культура» та «інформація», необхідно зазначити їх інтегративний взаємозв'язок: «Інформація – це форма існування всіх знань, накопичених людством за всю історію цивілізаційного розвитку, при цьому культура виступає способом зберігання і трансляцією цих знань» [3, с. 14–18; 22, 15–19]. У контексті «культура інформації» необхідно розуміти сукупність накопиченого загальнолюдського досвіду, заснованого на сталих традиційних нормах спілкування, не залежно від етичних норм (канонів) взаємодії людей у соціальному середовищі» [3, с. 393–400].

Культура інформації є не лише показником інтелектуального потенціалу людей під час взаємного спілкування, але й показником систем, які накопичують, зберігають та відтворюють різноманітні дані. Основою такого спілкування може стати т. зв. «культурна платформа». Інтерпретація цього терміну означає «набір накопичених людством цінностей, які дозволяють не лише взаємно спілкуватися, але й формувати інформаційні потоки таким чином, щоб максимально уникнути забруднення неетичною, непотрібною інформацією, яка отримала назву «інформаційне сміття». Культурна платформа є інтелектуальним фундаментом суспільства, його національним здобутком, на якому можливо розміщувати всю інформаційну базу даних. Ця платформа у контексті формотворення задуму і змісту характеризується і структурно наближена до інформаційної культури та культури інформації. Насамперед культура інформації є культурою спілкування, яка рівномірно розміщується у горизонтальному та вертикальному напрямках усіх сфер управління [4, с. 9–12; 10, с. 197].

Сучасний етап формування суспільства з наголосом на культурні аспекти в інформаційному просторі можна порівняти зі світовими тенденціями розвитку, які пов'язані з глобалізацією інформаційного простору.

Зовнішня інформація, необхідна людині для співіснування як в суспільстві, так і в навколишньому його середовищі, перетворилася на щось більш широке, що володіє значною надмірністю, колосальним об'ємом і вже не завжди так життєво необхідна людині, а часто носить суперечливий, агресивний і негативний характер і впливає на соціально-моральні орієнтири суспільного життя. Водночас, прискорюється процес перерозподілу інформаційних потоків, перетворює людину в матеріальний вид в якості інформаційних носіїв і ресурсів, активно впливає на життєві цикли біосфери, несучи величезні блага всьому Людству. На жаль, з метою поліпшення якості життєдіяльності та життєтворчості, сучасна молодь свідомо модифікує інформаційні потоки під свої цілі і завдання, тим самим піддаючи

себе і середовище проживання величезним ризикам [4, с. 199–200; 17, с. 34–45]. Найбільшому впливу, маніпуляції, модифікації, порушення цілісності піддаються інформаційні потоки, які пронизують культурні сфери суспільного середовища.

Деформація і деструктивні зміни соціокультурної сфери суспільства у форматі спотворених моральних норм, критеріїв і неадекватних соціальних стереотипів, установок, помилкових орієнтацій і цінностей, впливають на стан і процеси у всіх основних сферах суспільного життя. Інформація стає небезпечною зброєю в руках маніпуляторів. На сьогодні людина вже настільки залежна від інформаційних впливів, що практично не може відмовитися від своєї «інформованості». При цьому, джерелами інформації стають всі засоби масової інформації та комунікації, широкий медійний простір. Різні маніпулятивні технології, як наприклад, соціальні та особистісні конфлікти, лобювання інтересів певних груп, спотворення фактів, інформаційна диктатура і, т. зв. «темні» PR-технології ведуть до деформації особистісного простору людини.

Щоденний потік інформаційного простору створює найскладнішу проблему функціонування соціуму. Сучасні інформаційно-пошукові системи пропонують велику кількість різноманітної інформації, яку складно самотійно сприйняти і опрацювати. Як правило, отриманий масив інформації є не достатньо компетентним і змістовно наповненим. Також необхідно враховувати, що інформація буває перенасиченою і мати характер невизначеності. Водночас, практично будь-яка поширена інформація знаходить свого «споживача», особливо за рахунок поширення мережі Інтернет. Також важливим аспектом сучасного суспільства є концентрація достовірної інформації з метою управління різноманітними процесами і прийняття ефективних рішень. З точки зору інформативності констатується факт дублювання, хаотичність, перенасиченість, а часом і фальшування, спотворення важливої інформації. Такий підхід не сприяє прийняттю об'єктивних рішень і серед молоді спостерігається використання продуктів поп-культури і масових інновацій не завжди якісного зразка.

На сучасному етапі розвитку у суспільстві спостерігаються стресові ситуації, які виникають від інформаційних перевантажень – вони дезорганізують мислення і породжують так званий «синдром інформаційної втоми». При цьому людина одночасно є творцем, спадкоємцем, носієм і передавачем цієї інформації. Особливо останній компонент, існуючи у закодованій формі (символи, знаки та ін.), набуває деяких ознак індивідуума-транслятора. При цьому інформація трансформується, набуваючи відмінних від первинних характеристик нові форми і зміст. Цей факт засвідчує, що у такому випадку інформація є суб'єктивною.

У результаті вищевикладеного можливо зробити наступний висновок про важливість вивчення всіх аспектів інформаційної культури, перш за все, студента та його молодіжного середовища в контексті індивідуальної реалізації, самореалізації та самоідентичності. Особливо підкреслимо, що об'єктивне відношення до всіх її компонентів сприяє формуванню дійсно дієздатного демократичного суспільства, у якому діяльність лідерів і керівників усіх структур спрямована на прогрес і процвітання соціуму.

Список використаних джерел

1. Дем'яненко Н. М. Принцип автономії в забезпеченні єдності навчання й наукового дослідження в класичному університеті : актуалізація ретродосвіду. *Вища освіта України*. 2008. № 3. Тематичний випуск «Наука і вища освіта в Україні: міра взаємодії». – 212 с.
2. Киричук О. В. Карпенко З. С. Рівні суб'єктивності та індикатори духовності людини. *Педагогіка і психологія*. 1995. № 1. С. 3–11.
3. Луговий В. І. Ціннісні компетентності – невід'ємна складова підготовки фахівців з вищою освітою в умовах євроінтеграції. *Вища освіта у контексті інтеграції до європейського освітнього простору. Болонський процес і перспективи розвитку вищої освіти в Україні, Європі та світі*. Київ : Генезис, 2009. Т. 1. С. 393–401.
4. Лутай В. С. Філософія сучасної освіти : [навч. посібник]. Київ : Центр «Магістр» Творчої спілки вчителів України, 1996. 256 с.